

Мосієнко О.В.

ІДЕНТИФІКАЦІЙНІ МОДЕЛІ НОМІНАТИВНО-РЕФЕРЕНЦІЙНИХ ОДИНИЦЬ В АНГЛОМОВНОМУ ГАЗЕТНОМУ ДИСКУРСІ

Вивчення комунікативного та когнітивного аспекту номінативних одиниць є однією з актуальних проблем сучасної лінгвістики. Своєчасним є дослідження ролі окремих мовних одиниць в процесі породження тексту, принципів їх оптимального розміщення у відрізках тексту як лінійної послідовності мовленнєвих одиниць. Номінативно-референційні одиниці розглядаємо як мовні засоби, котрі складаються з номінативного та референційного компонентів і здійснюють референцію до об'єктів дійсності. Номінативна складова представлена іменником або іменним словосполученням, а референційна – детермінативами.

Структура номінативно-референційних одиниць визначається певними моделями – абстрактними ідеалізованими схемами, які відображають мовні явища і процеси [1:304-305]. Залежно від використаних детермінативів структурно-семантичні моделі поділяються на ідентифікаційні, характеристичні та реляційні. Ідентифікаційні моделі репрезентують схеми взаємодії власних назв та означених іменних фраз з артиклем і вказівними займенниками. Характеристичні моделі відбивають структуру іменних фраз з неозначеним артиклем і квантифікаторами. Реляційні моделі пояснюють сполучуваність іменників з власними назвами у присвійному відмінку та присвійними займенниками. Розширення окремих моделей за рахунок інших або взаємодія різних номінативно-референційних одиниць втілюється у змішаних моделях, призначених для формування складних референтів.

Ідентифікаційні моделі номінативно-референційних одиниць, представлені безартиклевіми власними назвами й означеними іменними фразами, різняться призначенням для репрезентації референтів у надситуативній і внутрішньоситуативній перспективах, тобто стосовно складників ситуації [Потапенко 2008, с. 11]. Безартиклеві ідентифікаційні моделі представлені в газетному дискурсі сполученням антропонімів і топонімів з класифікаторами. Надситуативний статус антропонімів виявляється у їхньому вживанні для позначення однієї особи у різних ситуаціях. У газетному дискурсі антропоніми утворюють однокомпонентну та багатокомпонентну моделі, які складаються з одного та кількох антропонімів. Однокомпонентна антропонімічна модель використовується в заголовках газетних повідомлень для позначення дуже відомих людей або підняття статусу маловідомих персоналій.

Двокомпонентна антропонімічна модель безартиклевої ідентифікації представлена сполученням двох антропонімів, які в заголовках газетних повідомлень представляють відомих людей і вказують, що стаття присвячена окремій людині. У газетному дискурсі антропоніма часто буває недостатньо для ідентифікації людини в широких контекстах, чим зумовлене їхнє сполучення з класифікаторами для створення завершених образів людини, що виявляється у формуванні суспільних і просторових адресних імен [2:11].

Артиклеві ідентифікаційні моделі представленні означеними іменними фразами, які забезпечують ситуативну ідентифікацію референтів стосовно внутрішніх компонентів ситуації або виділення окремих аспектів. Залежно від використаних засобів ідентифікації розрізняємо три артиклеві моделі: локалізаційні, суцесивні та ознакові.

Локалізаційні моделі апелюють до досвіду перцептивного сприйняття об'єктів у мікро- або макропросторі. З першим пов'язуємо безпосереднє оточення людини (кімнату, будинок, будівлю, місто тощо), а з другим – більш загальні простори (штати, регіони, країни, континенти, всесвіт). Суцесивні моделі призначені для локалізації референтів у послідовностях, які включають кількість людей або предметів, які йдуть один за одним в часі або певному порядку [3:1299]. Означені фрази співвідносять референт з конкретною позицією послідовності – початковою, проміжною, кінцевою, ідентифікованими означеннями певної семантики. Ознакові ідентифікаційні моделі використовуються при повторному позначенні людей і визначають побудову означених фраз для виокремлення осіб в аспекті віку, властивостей характеру, матеріального становища тощо.

Таким чином, ідентифікаційні моделі номінативно-референтних одиниць в газетних текстах представлені безартиклевими власними назвами й означеними іменними фразами. Безартиклеві ідентифікаційні моделі представленні антропонімами, їхнім сполученням між собою та з класифікаторами, які позначають суспільний статус особи. Артиклеві ідентифікаційні моделі представленні трьома різновидами – локалізаційними, суцесивними та ознаковими моделями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лингвистический энциклопедический словарь / Гл.ред. В.Н.Ярцева. – М.:Советская энциклопедия, 1990. – 685 с.
2. Потапенко С.І. Орієнтаційний простір сучасного англomовного медіа-дискурсу (досвід лінгвокогнітивного аналізу): Автореф. дис. ... док. філол. наук / 10.02.04. – Київ, 2008. – 32 с.
3. Cambridge Learner's Dictionary. – Cambridge: Cambridge University Press, 2001. – 767 p.